

นอกเหตุเหนือผล

คำสอนของพระบางอย่าง เราฟังดูแล้วไม่ค่อยจะเข้าใจเลย มันน่าจะเป็นไปอย่างนั้นไม่ได้ ก็เลยไม่ทำ ความเป็นจริงนั้น คำพูดของพระมีเหตุผลทุกอย่าง ไม่น่าจะเป็นไปอย่างนั้น มันก็เป็นของมันไปได้ แปลกเหมือนกันนะ

ครั้งแรกที่อาตมาไปนั่งหลับตาแล้วก็ไม่เชื่อเหมือนกัน ไม่เห็นว่าจะเกิดประโยชน์อะไรจากการหลับตาไปหมด นอกจากนั้นก็ไปเดินจงกรม เดินจากต้นไม้อันนี้ไปต้นนั้น เดินไปเดินมาก็ชี้เกี้ยว เดินทำไม กลับไปกลับมาไม่เกิดประโยชน์อะไร อย่างนี้มันก็คิดไป แต่ความจริงการเดินจงกรมนี้มีประโยชน์มาก การนั่งสมาธินี้ก็มีความประโยชน์มาก แต่จิตของคนเราบางคนแรงไปในการเดินจงกรม บางคนแรงในการนั่ง จิตของท่านก็ปนเปกันอยู่ แต่เราจะทิ้งกันไม่ได้ จะนั่งสมาธิอย่างเดียวก็ไม่ได้ จะเดินจงกรมอย่างเดียวก็ไม่ได้

พระกรรมฐานท่านสอนว่า อริยาบถสี่ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน คนเราอาศัยอริยาบถอย่างนี้อยู่ แล้วแต่ว่ามันจะแรงการยืน การเดิน การนั่ง หรือ การนอน แต่มันจะเร็วหรือช้า มันก็ค่อยๆ เข้าไปในตัวของมัน

อย่างวันหนึ่งเราเดินก็ชั่วโมง นั่งก็ชั่วโมง นอนก็ชั่วโมง แต่เท่าไรก็ช่าง มันเถอะ จับจุดมันเข้าก็เป็นการยืน การเดิน การนั่ง การนอนเสมอ การยืนเดิน นั่งนอนนี้ให้เสมอกัน ท่านบอกไว้ในธรรมะ การปฏิบัติให้ปฏิบัติสม่ำเสมอ ให้ อริยาบถเสมอกัน อริยาบถคืออะไร คือการยืน การเดิน การนั่ง การนอน ให้มัน เสมอกัน เอ! คิดไม่ออก ให้มันเสมอนี้ มันก็คงจะว่า นอน ๒ ชั่วโมง ก็ยืน ๒ ชั่วโมง นั่งก็ ๒ ชั่วโมง คงจะเป็นอย่างนั้นกระมัง อาตมาก็มาลองทำดูเหมือนกัน โอ๊ะ! มันไปไม่ไหว ไปไม่ไหวแน่นอนเลย จะยืนก็ให้ ๒ ชั่วโมง หรือนั่งก็ให้ ๒ ชั่วโมง เดินก็ ๒ ชั่วโมง นอนก็ ๒ ชั่วโมง เรียกว่าอริยาบถเสมอกัน อย่างนี้ เราพึงผิด พึงตามแบบนั้นผิด

อริยาบถเสมอนี้ ท่านพูดถึงจิตของเรา ความรู้สึกของเราเท่านั้น ไม่ใช่ ท่านพูดทั่วไป คือ ทำจิตของเราให้มันเกิดปัญญา แล้วให้มันมีปัญญา ให้มันสว่าง ความรู้สึกหรือปัญญาของเรานั้น แม้เราจะอยู่ในอริยาบถยืน เดิน นั่ง นอน ก็รู้ อยู่เสมอ เข้าใจอยู่เสมอในอารมณ์ต่างๆ แม้ฉันจะยืนอยู่ก็ช่าง นอนอยู่ก็ช่าง จะ นั่งหรือเดินก็ช่าง ฉันจะรู้อารมณ์อยู่เสมอไปว่า อารมณ์ทั้งหลายเหล่านี้มันจะเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เท่านั้นแหละ

คำพูดอย่างนี้ก็เป็นไป ความรู้สึกความรู้สึกอย่างนั้นก็เป็นไป จิตใจก็น้อมเข้าไป อย่างนั้น เมื่อถูกอารมณ์เมื่อไร ก็เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตลอดเวลาอยู่ อย่างนั้น จะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน มันมีความเห็นอยู่อย่างนั้น แม้ว่ามันจะรัก หรือจะเกลียด มันก็ยังไม่ทิ้งปฏิบัติหาของมัน มันรู้ของมันอยู่

ถ้าหากว่ามาเพ่งถึงจิตให้เป็นปฏิบัติให้สม่ำเสมอ **ความสม่ำเสมอ** คือมันปล่อยวางเสมอกัน เมื่อหากว่ามันได้อารมณ์ที่ดีตามสมมุติของเขา มันก็ยัง

ไม่ลืมตัวของมัน เมื่อมันรู้อารมณ์ที่ชั่ว มันก็ยังไม่ลืมตัวของมัน มันไม่หลงในความชั่ว มันไม่หลงในความดี สมมุติทั้งหลายเหล่านี้ มันจะตรงของมันอยู่เรื่อยๆ อิริยาบถนี้เอาเสมอได้ ถ้ามันยังไม่เสมอจัดให้มันเสมอได้

ถ้าพูดถึงภายใน ไม่พูดถึงภายนอก พูดถึงเรื่องจิตใจ พูดถึงความรู้สึก ถ้าหากว่าอิริยาบถจิตใจสม่ำเสมอ กัน จะถูกสรรเสริญมันก็อยู่แค่นั้น จะถูกนิทานมันก็อยู่แค่นั้น มันไม่วิ่งขึ้น มันไม่วิ่งลง มันอยู่อย่างนี้ ก็เพราะอะไร มันรู้อันตราย รู้อุปสรรคในสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ เห็นโทษ เห็นโทษในการสรรเสริญ เห็นโทษในการนิทานเสมอ กันแล้ว เรียกว่ามันเสมอ กันแล้วนั้นอย่างนี้ ความรู้สึกอย่างนี้ เรียกว่าทางใน มองดูด้านใน ไม่มองดูด้านนอก

อารมณ์ทั้งหลายนั้นนะ ถ้าหากว่าเราได้อารมณ์ที่ดี จิตของเรานั้นก็ดีด้วย ได้อารมณ์ที่ไม่ดี จิตของเราก็ไม่ดีไม่ชอบ มันจะเป็นอยู่อย่างนี้ นี้เรียกว่าอิริยาบถ มันไม่สม่ำเสมอ กันแล้ว มันสม่ำเสมอ แต่ว่ามันรู้อารมณ์ว่า ยึดดีก็รู้ ยึดชั่วก็รู้จัก แค่นี้ก็นับว่าดีแล้ว อิริยาบถนี้มันสม่ำเสมอ แต่มันยังวางไม่ได้ แต่มันรู้สม่ำเสมอ ยึดความดีก็รู้จัก ยึดความชั่วก็รู้จัก ความยึดเช่นนี้มันเป็นสิ่งที่ไม่ใช่หนทาง ก็รู้ อยู่เข้าใจอย่างนี้ แต่มันทำยังไม่ได้เต็มที่ ยังไม่ได้ปล่อยวางจริง แต่มันรู้ว่าถ้าจะปล่อยวางตรงนี้มันจะสงบ

แล้วเมื่อเราพยายามทำไปๆ เห็นโทษในอารมณ์ที่ว่ามันชอบใจหรือว่ามันไม่ชอบใจ หรือเห็นโทษในสรรเสริญ เห็นโทษในการนิทานสม่ำเสมอ กันอยู่นั้นแหละ ไม่มีอะไรแปลกกัน นิทานมันก็สม่ำเสมอ สรรเสริญมันก็สม่ำเสมอ เมื่อพูดถึงจิตคนเราในโลกนี้ ถ้านิทานละก็ไม่ได้ บีบหัวใจเรา ถ้าถูกสรรเสริญ มันแช่มชื่นสบาย มันเป็นอย่างนี้ตามธรรมชาติของมัน เมื่อมันรู้ตามความเป็นจริง เสียแล้วว่า อารมณ์ที่เขานิทานนั้นมันก็มีโทษ อารมณ์ที่เขาสรรเสริญนั้นมันก็มีโทษ ติดในสรรเสริญมันก็มีโทษ ติดในการนิทานมันก็มีโทษ มันเป็นโทษทั้งหมดทั้งนั้น ถ้าเราไปหมายมันมันอย่างนั้น

เมื่อความรู้อย่างนี้เกิดขึ้นมา เราก็จะรู้สึกอารมณ์ ถ้าไปหมยมันมันก็เป็น
ทุกข์จริงๆ มันทุกข์ให้เห็น ถ้าไปยึดติยึดชั่ว มันก็เป็นทุกข์ขึ้นมา แล้วก็มาเห็นโทษ
นั้นว่า ความยึดทั้งหลายนั้นมันเป็นเหตุให้เราเป็นทุกข์ เพราะชั่วก็ตะครุบ ดีก็
ตะครุบ ทำไมจึงเห็นโทษมัน เพราะเราเคยยึดมันมันมา เคยตะครุบมันมาอย่างนี้
จึงเห็นโทษ มันไม่มีสุข ที่นี้ก็หาทางปล่อยมัน จะปล่อยมันไปตรงไหนหนอ

ในทางพุทธศาสนาท่านว่า อย่าไปยึดมันถือมัน แต่เราฟังไม่จบไม่ตลอด
ที่ว่าอย่าไปยึดมันถือมันนั้น คือว่าท่านให้ยึดอยู่แต่อย่าให้มัน เช่นอย่างนี้ อย่าง
ไฟฉายนี่นะ นี่คืออะไร ไปยึดมันมาแล้วก็ดู พอรู้ว่าเป็นไฟฉายแล้วก็วางมัน
อย่าไปมัน ยึดแบบนี้ ถ้าหากว่าเราไม่ยึดเราจะทำได้ไหม จะเดินจงกรมก็ได้
จะทำอะไรก็ได้ ไม่ต้องยึดเสียก่อน ครั้งแรกจะว่ามันเป็นต้นเหตุก็ได้ แต่ว่าต่อไป
มันจะเป็นบารมี อย่างเช่นท่านชาโครจะมาวัดป่าพง ก็ต้องอยากมาก่อน ถ้า
ไม่รู้สึกรว่าอยากมาก็ไม่ได้มา โยมทั้งหลายก็เหมือนกัน ก็มีความอยากนั้นแหละ
จึงได้มา นี่จึงมาด้วยความอยาก เมื่อมีคนอยากขึ้นมา ท่านก็ว่าอย่ายึดมัน คือ
มาแล้วก็กลับ อย่างที่สงสัยว่า “นี่อะไร” แล้วก็ยึดขึ้นมา เออ...มันเป็นไฟฉายนะ
นี่นะ แล้วก็วางมัน นี่เรียกว่า ยึด แต่ไม่ให้มัน ปล่อยวาง รู้แล้วปล่อยวาง
พูดง่ายๆ ก็ว่ารู้แล้วปล่อยวาง จับมาดู รู้แล้วปล่อยวาง

อันนี้เขาสมมุติว่ามันดี อันนี้เขาสมมุติว่ามันไม่ดี รู้แล้วก็ปล่อยทั้งดี ทั้งชั่ว แต่ว่าการปล่อยนี้ไม่ได้ทำด้วยความโง่ ไม่ได้ยึดด้วยความโง่ ให้ยึดด้วยปัญญา อย่างนี้ อันนี้อิริยาบถนั้นเสมอได้ ต้องเสมอได้แบบนี้ คือจิตมันเป็น ทำจิตให้รู้ ทำจิตให้เกิดปัญญา เมื่อจิตมีปัญญาแล้ว อะไรมันจะเหินไถ่ไปกว่านั้นอีกเล่า ถ้าหากจะยึดมา มันก็ยึดไม่มีโทษ ยึดขึ้นมาแต่ไม่มัน ยึดดูแล้ว รู้แล้วก็วาง

อารมณ์เกิดมาทางหู อันนี้เรารู้โลกเขาว่ามันดี แล้วก็วาง โลกเขาว่ามันไม่ดี มันก็วาง มันรู้ดีรู้ชั่ว คนที่ไม่รู้ดีรู้ชั่ว ไปยึดทั้งดีทั้งชั่วแล้วเป็นทุกข์ทั้งนั้น **คนรู้ดีรู้ชั่ว ไม่ได้ยึดในความดี ไม่ได้ยึดในความชั่ว คนที่ยึดในความดีความชั่ว นั่นคือคนไม่รู้ดีรู้ชั่ว** และคำที่ว่าเราทำอะไรตลอดที่ว่า เราอยู่ไปนี้ เราอยู่เพื่อประโยชน์อะไร เราทำงานอันนี้ เราทำเพื่อต้องการอะไร แต่โลกเขาว่าทำงานอันนี้ เพราะต้องการอันนั้น เขาว่าเป็นคนมีเหตุผล แต่พระท่านสอนยิ่งไปกว่านั้นอีก ท่านว่า ทำงานอันนี้ ทำไป แต่ไม่ต้องการอะไร ทำไปไม่ต้องการอะไร โลกเขาต้องทำงานอันนี้เพื่อต้องการอันนั้น ทำงานอันนั้นเพื่อต้องการอันนี้ นี่เป็นเหตุผลอย่างชาวโลกเขา

พระพุทธองค์ท่านทรงสอนว่า ทำงานเพื่อทำงาน ไม่ต้องการอะไร ถ้าคนเราทำงานเพื่อต้องการอะไร ก็เป็นทุกข์ ลองดูก็ได้ พอหนึ่งปีก็ต้องการความสงบ ก็นั่งอยู่นั้นแหละ กัดฟันเป็นทุกข์แล้ว นั่นลองคิดดูซิ มันละเอียดกว่ากัน อย่างนี้ คือทำแล้วปล่อยวางๆ อย่างเช่น พราหมณ์เขามูชาัยญ เขาต้องการสิ่งที่เขาปรารถนานั้นอยู่ การกระทำเช่นนั้นของพราหมณ์นั้นก็ยังไม่พ้นทุกข์ เพราะเขามีความปรารถนาจึงทำ ทำแล้วก็ทุกข์เพราะทำด้วยความปรารถนา

ครั้งแรกเราก็คปรารถนาให้มันเป็นอย่างนั้น ทำไปๆ ทำจนกว่าที่เรียกว่า ไม่ปรารถนาอะไรแล้ว ทำเพื่อปล่อยวาง มันลึกซึ้งอย่างนี้ คนเราปฏิบัติธรรมเพื่อต้องการอะไร เพื่อต้องการพระนิพพานนั้นแหละ จะไม่ได้พระนิพพาน ความต้องการอันนี้เพื่อให้มีความสงบ มันก็เป็นธรรมดาแต่ว่าไม่ถูกเหมือนกัน จะทำอะไรก็ไม่ต้องคิดว่าต้องการอะไรทั้งสิ้น ไม่ต้องการอะไรทั้งสิ้น แล้วมันจะเป็นอะไร ก็ไม่เป็นอะไร ถ้าเป็นอะไรมันก็ทุกข์เท่านั้นแหละ

การทำงานไม่ให้เป็นอะไรนั้นเรียกว่า “ทำจิตให้ว่าง” แต่การกระทำมีอยู่ ความว่างนี้พูดให้คนฟังไม่รู้เรื่อง แต่คนทำไปจะรู้จักความว่างนี้ว่ามีประโยชน์ ไม่ใช่ว่ามันว่างในสิ่งที่มันไม่มี มันว่างในสิ่งที่มันมีอยู่ เช่น ไฟฉายนี้ละ มันไม่ว่าง แต่เราเห็นไฟฉายนี้มันว่าง ว่างก็เพราะมีไฟฉายนี้ ไฟฉายนี้เป็นเหตุให้มีว่าง ไม่ใช่ว่างขณะนั้นมองดูไม่มีอะไร ไม่ใช่อย่างนั้น คนฟังความว่างก็ไม่ค่อยออกเหมือนกัน ไม่ค่อยจะรู้จักอย่างนั้น ต้องเข้าใจความว่างในของที่มีอยู่ ไม่ใช่ความว่างในของที่ไม่มี

ลองอย่างนี้สิ นี่ถ้าหากว่าใครยังมีความปรารถนาอยู่ อย่างพราหมณ์ที่มูชาัยญ ที่พราหมณ์มูชาัยญก็เพราะเขาต้องการอะไรอันใดอันหนึ่งอยู่ เหมือนกันกับที่โยมมาถึงก็กราบพระ “หลวงพ่...ผมขอรดน้ำมนต์” “ทำไม...รดทำไม” “ต้องการกินดีอยู่ดี ไม่เจ็บไม่ไข้” นั่นแหละ มันไม่พ้นทุกข์แล้วถ้ามันต้องการอย่างนั้น ทำอันนี้เพื่อต้องการอันนั้น ทำอันนั้นเพื่อต้องการอันนี้

ในทางพุทธศาสนาให้ทำเพื่อไม่ต้องการอะไร ถ้ามีเพื่ออะไร มันไม่หมดทางโลกทำอะไร เรียกว่ามันมีเหตุผล พระพุทธองค์ท่านทรงสอนว่าให้ “นอกเหตุเหนือผล” ไม่ว่าจะทำอะไร ปัญญาของท่านให้นอกเหตุเหนือผล ให้นอกเกิดเหนือตาย นอกสุขเหนือทุกข์ ลองคิดตามไปซิ ลองพิจารณาตามไป คนเราเคยอยู่ในบ้าน พอหนีจากบ้านไปไม่มีที่อยู่ ไม่รู้จะอย่างไร เพราะเรามันเคยอยู่ในภพอยู่ในความยึดมั่นถือมั่นเป็นภพ ถ้าไม่มีความยึดมั่นถือมั่นแล้วก็เรียกว่าไม่รู้ว่าจะทำอะไร

เหมือนอย่างคนส่วนมากไม่ออกไปพระนิพพานเพราะกลัว เพราะเห็นไม่มีอะไร ดูหลังคากับพื้นนี้ ที่สุดข้างบนคือหลังคา ที่สุดข้างล่างคือพื้น อันนั้นมันเป็นภพข้างบน อันนี้เป็นภพข้างล่าง ระยะที่ภพทั้งสองนี้มันต่อกัน มันว่างๆ คนไม่รู้จัก เหมือนที่ว่างระหว่างหลังคากับพื้น เห็นมันว่างๆ ก็ไม่รู้จะไปอยู่ตรงไหน ต้องไปอยู่บนหลังคา หรือไม่อย่างนั้นก็พื้นข้างล่าง

ที่ๆ ไม่มีอยู่那儿แหละมันว่าง เหมือนกับที่ไม่มีภพนั่นแหละก็เรียกว่ามันว่าง ตัดเยื่อใยออกเสียมันก็ว่าง พอบอกว่าพระนิพพานคือความว่าง ถอยหลังเลยไม่ไป กลัว กลัวจะไม่ได้เห็นลูก กลัวจะไม่ได้เห็นหลาน กลัวจะไม่ได้เห็นอะไรทั้งนั้น อย่างที่เวลาพระท่านให้พรญาติโยมว่า อายุ วรรณะ สุขะ พละ โยมกดีใจ สาธุ เพราะชอบ มันจะได้อายุหลายๆ วรรณะผ่องใส มีความสุขมากๆ มีพละหลายๆ คนชอบใจ ถ้าจะพูดว่าไม่มีอะไรแล้ว เลิกเลย ไม่ต้องเอาแล้ว

คนมันติดอยู่ในภพอย่างนั้น บอกไปตรงนั้น ไม่ไป ไม่มีที่อยู่แล้ว อายุ วรรณะ สุขะ พละ เออ! ดีแล้ว อายุให้ยืนนาน วรรณะให้มีวรรณะผิวพรรณสวยงาม ให้มีความสุขมากๆ ให้มีอายุยืนๆ คนอายุยืนๆ มีผิวพรรณดีมีไหม เคยมีไหม คนอายุหลายๆ มีพละมากๆ มีไหม คนมีอายุมากๆ มีความสุขมากๆ มีไหม พอให้พรว่า อายุ วรรณะ สุขะ พละ ดีใจสาธุกันทั้งนั้น ทั้งศาลาเลย นี่แหละมันติดอยู่ในภพนี้ เหมือนอย่างพราหมณ์บูชาัยญ ที่ทำพิธีบูชาัยญเพราะต้องการสิ่งที่เขาปรารถนา

การที่เรามาปฏิบัตินี้ไม่ต้องบูชาบุญ คือไม่ต้องการอะไร ถ้าต้องการอะไร มันก็ยังมีอะไรอยู่ ถ้าไม่ต้องการอะไร มันก็สงบ จบเรื่องของมัน แต่พูดให้ฟังอย่างนี้ ก็คงไม่ค่อยสบายใจอีกแล้ว เพราะอยากจะเกิดกันอีกทั้งนั้น

ฉะนั้น ผู้ปฏิบัติทั้งหลาย ควรเข้าไปใกล้พระให้มาก ดูการปฏิบัติของท่าน การเข้าไปใกล้พระก็คือใกล้พระพุทธเจ้า คือใกล้ธรรมะของท่านนั้นแหละ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “อานนท์ ให้ท่านทำให้มาก ให้ท่านเจริญให้มาก ใครเห็นเรานั้นเห็นธรรม ใครเห็นธรรม คนนั้นเห็นเรา”

พระพุทธเจ้าอยู่ตรงไหนล่ะ เราก็เห็นว่าพระพุทธเจ้าเสด็จมาโปรดแล้ว พระพุทธเจ้าก็เสด็จไปแล้ว แต่พระพุทธเจ้าคือธรรมะ คือสังฆธรรม บางคนชอบพูดว่า ถ้าเราเกิดทันพระพุทธเจ้า เราก็จะได้ไปพระนิพพานเหมือนกัน นี่แหละความโง่มันหลุดออกมาอย่างนั้น **พระพุทธเจ้ายังมีอยู่ทุกวันนี้ ใครว่าพระพุทธเจ้านิพพาน พระพุทธเจ้าคือสังฆธรรม สังฆธรรมมันจะจริงอยู่อย่างนั้น ใครจะเกิดมาก็มีอยู่อย่างนั้น ใครจะตายไปก็มีอยู่อย่างนั้น สังฆธรรมนี้ไม่มีวันสูญไปจากโลก** เป็นอย่างนั้น มีอยู่ตลอดเวลาอย่างนั้น พระพุทธเจ้าจะเกิดมาก็มี ไม่เกิดมาก็มี ใครจะรู้ก็มี ใครจะไม่รู้ก็มี อันนั้นมันมีอยู่อย่างนั้น ฉะนั้น จึงว่าให้ใกล้พระพุทธเจ้า เราน้อมเข้ามา น้อมเข้ามาให้เราถึงธรรมะ เมื่อได้ถึงธรรมะเราก็ถึงพระพุทธเจ้า เมื่อเห็นธรรมะเราก็เห็นพระพุทธเจ้า แล้วความสงสัยทั้งหลายก็จะหมดสิ้น

เหมือนอย่างครูชู้ เกิดมาครั้งแรกไม่เป็นครูหรอก เป็นนายชู้ ต่อมาเรียนวิชาของครู สอบได้ไปบรรจุเป็นครู ก็เรียกว่าเป็นครูชู้ แม้ครูชู้จะตายไปแล้ว วิชาของครูชู้ก็ยังมิอยู่ ไม่หายไปไหน ใครจะไปเรียนวิชาครู ไปสอบได้ก็ได้เป็นครูอยู่ วิชาครูนั้นยังอยู่เป็นสังฆธรรม ยังมีในโลก เหมือนสังฆธรรมที่ทำให้พระองค์เป็นพระพุทธเจ้า ฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงยังมีอยู่อย่างนี้ ดังนั้นใครปฏิบัติไปก็จะเห็นธรรมะ เห็นธรรมะก็จะเห็นพระพุทธเจ้า เดียวนี้คนไม่เห็นทั้งนั้นแหละ มองพระพุทธเจ้าไปตรงไหนก็ไม่รู้ ไม่รู้จัก แล้วยังพูดว่า ถ้าฉันเกิดพร้อมพระ

พุทธเจ้า ฉันก็คงจะได้เป็นลูกศิษย์ของท่าน และคงจะได้ตรัสรู้เหมือนกัน พุดออกมาด้วยความโง่ นี่ขอให้เข้าใจอันนี้ให้ดี

จิตเป็นสิ่งที่สำคัญมาก และการปฏิบัติของเราก็เช่นเดียวกัน อย่าไปเข้าใจว่าออกพรรษาแล้วก็เลิก อย่าคิดอย่างนั้น ความคิดชั่ววูบเดียวอาจทำให้ฆ่าคนได้ในทำนองเดียวกัน ความดีวูบเดียวในขณะจิตเดียวเท่านั้น ไปได้เหมือนกัน ให้เข้าใจอย่างนี้ อย่าไปเข้าใจว่าฉันบวชมานานแล้ว จิตจะภาวนาอย่างไรก็ได้ อย่าคิดอย่างนั้น ความชั่ววูบเดียวเท่านั้น ให้ทำกรรมหนักได้โดยไม่รู้ตัว เช่นเดียวกับสาวกทุกๆ องค์ของท่านที่ได้ปฏิบัติมานานแล้ว เมื่อมันจวนจะถึงที่ มันก็ขณะจิตเดียวเท่านั้น ฉะนั้น อย่าไปประมาทของเล็กๆ น้อยๆ จงเพียรพยายามให้หนัก อย่างนั้นถึงได้ทำให้ไปอยู่กับพระ ให้เข้าใจพระ แล้วให้พิจารณาถึงจะรู้จักพระ ให้เข้าใจดีๆ

เอาละ...คืนนี้มันจะดึกแล้วกระมัง บางคนก็ง่วงนอนแล้ว พระพุทธเจ้า ท่านไม่เทศน์ให้คนง่วงนอนฟังหรอก ท่านเทศน์ให้คนลืมตาลืมใจฟัง.

ที่อยู่ของพระเรานั้น อยู่ที่มันเยือกเย็น
ก็คือความเห็นถูกต้องนั่นเอง เป็นสัมมาทิฐิ
ถ้ามีความเห็นถูกต้องเห็นชอบแล้ว
มันก็สบาย มีความสงบ
พวกเราทั้งหลายอย่าไปค้นอย่างอื่นเลย